

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

SAMARQAND DAVLAT CHET TILLAR INSTITUTI

Ro'yxatga qildi: № MD-70230101-1.06

2023-yil "30" 08

QIYOSIY TILSHUNOSLIK
FANINING O'QUV DASTURI

Bilim sohasi:

200 000 – San'at va gumanitar fanlar

Ta'lim sohasi:

230 000 - Tillar

Ta'lim yo'nalishi:

70230101 – Lingvistika (xitoy tili)

<p>III.Seminar mashg'ulot bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar <i>Seminar mashg'ulotlari uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:</i></p> <p>1-mavzu. "Qiyosiy tilshunoslik" fanining obyekti, predmeti, maqsadi va vazifalari 2-mavzu. Qadimgi asrlar tilshunosligi: Qadimgi Xitoy tilshunosligi 3-mavzu. Qadimgi Hind tilshunosligi 4-mavzu. Qadimgi yunon tilshunosligi. 5-mavzu. Qadimgi Rim tilshunoslig. 6-mavzu. Qiyosiy-tarixiy tilshunoslikning shakllanishi va rivojlanishi. 7-mavzu. Nemis tilshunoslari 8-mavzu. Vilgelm fon Gumboldt 9-mavzu. Tillarning geneologik tasnifi 10-mavzu. Til oilalari. 11-mavzu. Oltoy tillar nazariyasi 12-mavzu. Tillarning morfologik tasnifi: Agglyudinativ tillar. 13-mavzu. Flektiv tillar 14-mavzu. Ihtolangan tillar (Amorf tillar) 15-mavzu. . Polisintetik tillar</p> <p>IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:</p> <p>1. Qiyosiy tilshunoslik va tarjima nazariyasi 2. Qiyosiy, chog'ishtirish va tipologik metodlar 3. Qiyosiy, chog'ishtirish va tipologik metodlar 4. Til tizimlarini qiyosiy tavsiflash prinsiplari 5. Qiyosiy tilshunoslik tarixi 6. Til oilalari 7 Hind-Yevropa oilalari 8. Oltoy tillari 9. Sino-Tibet tillari. 10. Glottoxronologiya. 11. Leksik birliklar va tarjima. 12. Qiyosiy tilshunoslik va chet tillarini o'qitish 13. A.Shleyxer va uning qiyosiy tarixiy tilshunoslik tadqiqotlariga qo'shgan xissasi. 14. Xitoy tilshunosligining yuzaga kelishi. 15. O'zbek tilshunosligining yuzaga kelishi</p>	<p>V. Ta'lim natijalari/ Kasbiy kompetensiyalar</p> <p>Talaba bilishi kerak:</p> <ul style="list-style-type: none"> • qiyosiy tilshunoslikning fundamental masalalari bo'yicha nazariy bilim asoslarini egallash; • turli kontseptsiyalarni tanqidiy baholash va ularni tilning aniq materiali asosida tahlil qilish;
	3

Fan/modul kodi	O'quv yili	Semestr	ECTS - Kreditlar
QIT1306	2024-2025	3	6
Fan/modul turi	Ta'lim tili	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Haftadagi dars soatlari
Majburiy	O'zbek	60	4
1	Fanning nomi	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Qiyosiy tilshunoslik	120	180
<p>I. Fanning mazmuni</p> <p>Fanni o'qitishdan maqsad magistrantlarga qiyosiy tilshunoslikka oid adabiyotlar kesimidagi materiallar asosida bilim va ko'nikmalarini kengaytirish, belgilangan mavzular doirasida erkin so'zlashish, mustaqil fikr yuritish va stilistika nuqtai nazaridan tarjima ko'nikmalarini rivojlantirishga qaratilgan tilshunos mohirligini oshirish ko'nikmasini hosil qilishdan iborat</p> <p>Fanning vazifalari - Qiyosiy tilshunoslik, uning tarixi, tarjima lingvistikasi, qadimgi tilshunoslik, xitoy tilshunosligi, til oilalari, shuningdek tillarning geneologik tasnifi va morfologik tasnifi bog'liq amaliy bilimlarga ega bo'lish, tematika mavzulari kesimida nazariy va amaliy bilimlar ko'nikmasiga ega bo'lish.</p> <p>II. Asosiy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)</p> <p>II.1. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:</p> <p>1-mavzu. Qiyosiy tilshunoslik va tarjima lingvistikasi 2-mavzu. Tilshunoslik tarixi: Qadimgi Xitoy tilshunosligi 3-mavzu. Qadimgi Hind tilshunosligi 4-mavzu. Qadimgi yunon tilshunosligi. 5-mavzu. Qadimgi Rim tilshunoslig. 6-mavzu. Qiyosiy-tarixiy tilshunoslikning shakllanishi va rivojlanishi. 7-mavzu. Nemis tilshunoslari 8-mavzu. Vilgelm fon Gumboldt 9-mavzu. Tillarning geneologik tasnifi 10-mavzu. Til oilalari. 11-mavzu. Oltoy tillar nazariyasi 12-mavzu. Tillarning morfologik tasnifi: Agglyudinativ tillar. 13-mavzu. Flektiv tillar 14-mavzu. Ihtolangan tillar (Amorf tillar) 15-mavzu. . Polisintetik tillar</p>			

	<ul style="list-style-type: none"> grammatik tahlil metodologiyasini qo'llay olish, shu jumladan distributiv, bevosita tashkil qiluvchilar, transformatsion, modellashirish asoslari va boshqa zamonaviy (kommunikativ, kognitiv, funksional) metodlardan foydalana olish; gapning actual bo'laklarga ajratilishi haqida ko'nikma hosil qilish; tilning sintaktik tuzilishini strukturaviy, semantik va pragmatik nuqtai nazarlardan tahlil qilish; chet tilida chop etilgan lingvistik va nazariy-ijtimoiy mavzudagi adabiyotlarni tahlil qilish va qo'llay olish; nazariy grammatika sohasidagi ilmiy izlanishlarning ijodiy ko'nikmalarini rivojlantirish; til faktlariga nisbatan mustaqil va tanqidiy ko'nikmalarni shakllantirish ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak. (ko'nikma)
4	<p>VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:</p> <ul style="list-style-type: none"> Mantiq metodlari: induktiv va deduktiv metodlar; Gnostik metodlar: reproduktiv, muammoli vaziyat, ilmiy taxlil; Perseptiv metodlar: ma'lumotni og'zaki nutq orqali ifoda etish; Taqdimotlar
5	<p>VII. Kreditlarni olish uchun talablar:</p> <p>Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma, og'zaki va test topshiriqlarini bajarish.</p> <p>Asosiy adabiyotlar</p> <ol style="list-style-type: none"> Rasulov R. Umumiy tilshunoslik. T. 2010 Irisqulov M. Tilshunoslikka kirish. T. Yangi asr avlodi. 2009 Nurmonov A. Tilshunoslikka kirish. T. Akademnashr. 2009. Sharipova O', Yo'ldoshev I. Tilshunoslik asoslari. T. 2006.0 <p>Qo'shimcha adabiyotlar:</p> <ol style="list-style-type: none"> Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik- har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2016-yil yakunlari va 2017-yil istiqbollarga bag'ishlangan majlisida O'zbekiston Respublikasi Prezidentining nutqi//Xalq so'zi gazetasi, 2017-yil 16-yanvar, №11. Mirziyoyev SH.M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. - T.: "O'zbekiston", 2016,- 56 b Sultanova L.A., Ziyamuhamedov J.T, Turatova A.M. Xitoy tili. Darslik(I qism) - T. 2013y. Mirziyoyev SH.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan quramiz. - T.: "O'zbekiston", 2017. - 488 b. Mirziyoyev SH.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash – yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. - T.: "O'zbekiston", 2017. - 48 b.

	<p>Axborot manbalari:</p> <ol style="list-style-type: none"> www.hanban.en www.baidu.com
7	<p>Samarqand davlat chet tillar instituti tomonidan ishlab chiqilgan va institut Kengashining 2023-yil "30" 08" dagi "1"-sonli bayonnomasi bilan tasdiqlangan.</p>
8	<p>Fan/modul uchun mas'ullar: Ch.H.Hamdamova – SamDChTI, "Yaqin sharq tillari" kafedraasi o'qituvchisi. H.D.Tugalov – SamDChTI, "Yaqin sharq tillari" kafedraasi o'qituvchisi.</p>
9	<p>Taqrizchilar: D.M. Djurayev - SamDChTI, Sharq tillari fakulteti dekani, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) Li Chen Xu - Samarqand Konfutsiy instituti direktori</p>